

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI: Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr. " " " " 1/2 anu 2 fl.50cr. Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 fr. " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze la Redactiunea dela „Biserica si Scol'a.” Èr banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.”</p>
---	--	---

Regulamentulu

pentru procedur'a judecatorésca in cauzele disciplinarie.

In 1 Noemvre a anului curentu a intratu in viétia regulamentulu pentru procedur'a judecatorésca in cauzele disciplinarie in metropoli'a greco-orientala romana.

Noi la timpulu seu am publicatu intregu textulu acestui regulamentu din ordinulu superioritáti diecesane in forma oficiala, Èr prin unu decisu alu venerabilului consistoriu aradanu, intrunitu Joi'a trecuta in siedintia plenaria s'a dispusu, cá acestu regulamentu sè-se imparta tuturoru comuneloru bisericesci din eparchia.

Cand intra o lege in viétia, este detorinti'a presei, cá sè se pronuncie asupra ei, se-si faca observările, si se atraga atentiunea publicului, pre carele lu-privesce.

Ne supunemu si noi acestei detorintie, si incât ne este cu potintia ne vom face unele reflexiuni.

Scopulu si ratiunea ori carei proceduri disciplinarie este: cá se normeze si se preciseze normele, pre langa a caroru observare forurile disciplinarie sunt chimate a enuncia dreptate in cauzele disciplinarie obveninde. Aceste forme au sè se preciseze astfelu, incât sè se póta eruá adeverulu, si la deciderea meritorie a cauzei — forulu competente sè se póta pronuncia in deplina cunoscentia, si atât acusatului, cât si aretatoriului, respective societáti interesate pentru mantinerea disciplinei, se-i se dea destula ocaziune de ingerintia pentru lamurirea cauzei din tóte punctele de vedere.

Purcediendu de aci in judecat'a nóstra si mai cu seama avendu in vedere multele greutáti, ce aveau se intempine forurile nóstre disciplinarie in trecutu in lips'a unei legi de acésta natura — constatámu, ca regulamentulu, de carele vorbimu, vá face bune servitiei intru manuearea disciplinei.

Este o lege positiva, si atât judecatoriulu, cât

si pãrtile interesate au la mana o basa sigura in ceea ce privesce formele si intréga procedur'a.

Disciplin'a functionariloru este in fiecare societate o cestiune de cea mai mare importantia, si scopulu ori carei societáti se póte ajunge cu inlesnirea numai prin mantinerea unei discipline cât mai rigoroze. Va se dica disciplin'a functionariloru este o cauza de prim'a ordine.

Cá atare prezentandu-se cestiunea societatea si-are cuventulu seu, si deci trebuie se-aiba in manuearea disciplinei unu reprezentantu, carele in fiecare casu obvenindu se tracteze cestiunea din punctulu de vedere alu interesului comunu alu societáti, si din punctulu acest'a de vedere se córa dela forulu competente resolvirea cauzei in meritu.

Acestei recerintie s'a satisfacutu credem noi pre deplinu prin ingerinti'a, ce o acórda, si o pretinde legea in modu imperativu dela fiscalulu consistorialu in tóte stadiile, in care se afla caus'a.

Conform §-lui 27 din acestu regulamentu, indatace in o cauza disciplinaria se terminéza investigatiunea, forulu disciplinariu i-se impune indetorierea de a transpune actele fiscalului pentru opinare, si numai dupace fiscalulu si-a datu opiniunea se póte enuncia forulu disciplinariu asupra celoru ulterióre, si respective, daca esista substratu pentru procedura ulterióra, atunci inculpatulu se pune sub acusa, in care casu fiscalulu formuléza acús'a, si are indetorierea de a o pertractá. Dupa deciderea cauzei sententi'a comunicandu-se fiscalului, acest'a in casu de lipsa, adeca cand vede, ca cestiunea nu este resolvita destulu de nimeritu din punctulu de vedere, pre carele l'a aperatu densulu in numele societáti interesate, are dreptulu a-o apelá la forulu superioru.

Acestea sunt dispuetionile regulamentulu de facia incât privesce aperiarea intereseloru societáti.

In ceea ce privesce pre inculpatulu prin dispuetionile regulamentulu de facia i-se da unu terenu destulu de estinsu pentru aperiare.

Inculpatulu conform §-lui 18 din regulamentu

i-se da dreptulu a-si face ori cand in decursulu investigatiunei esceptiunile sale facia de toti cei ascultati in cauza, conform §-lui 24 are dreptulu a-si serie, seau dictá insusi fassiunea la protocolu, si daca afla de trebuintia are dreptu a numí din partea s'a doi barbati de incredere, cari se fia de facia la ascultarea s'a si a martorilor; daca se pune in stare de acusa incusatulu in casu de procedura scripturistica este indreptatitu a-se folosi de unu aperatoriu, ér in decursulu pertractării i-se acórda trei scripte, prin cari se-si póta aperá si lamuri positiunea s'a.

Dupa enunsierea sententiei inculpatulu este indreptatitu a-se folosi de urmatórele remedie de dreptu, si anume: apelatiune si recursu, cerere de nulitate, restituirea in starea de mai nainte si in fine renoirea procesului.

In ceeace privesce remediile de dreptu regulamentulu de facia le-a adoptatu pre tóte, câte sunt indatinat in justitia. Va se dica si in punctulu acest'a acórda inculpatului unu terenu vastu intru aperarea s'a. Unu lucru ni-se pare inse in punctulu acest'a, ca a scapatu legiuitoriulu din vedere si anume:

Precát este de neaperata trebuintia, cá inculpatulu se i-se acórde unu terenu cât mai vastu intru aperarea s'a, pre atât pre de alta parte o recerintia cardinala cu deosebire intru manauarea justitiei disciplinarie este de a fi cât mai repede. Cá nu cumva deci prin imprejurarea, ca inculpatulu sè-se folosésca de remedie de dreptu numai pentru a traganá caus'a legiuitoriulu avea indetorirea, cá se induca in lege unele dispusetiuni speciale, prin cari se impedece abusu, ce si-lu póte permite inculpatulu in astfeliu de casu prin folosirea s'a in modu neiertatu de remediile de dreptu, si numai cu intentiunea de a traganá aplicarea asupra-i a pedepsei meritate.

Se intielege de sene, ca pracs'a póte se suplínésca acésta lacuna. Cand esista inse o lege, atunci nu este bine, cá se-se lase intrens'a lacune, ci totulu se fia deplinu precisatu. Speram inse ca pre bas'a practicei congresulu viitoriu va satisfice si acestei recerintie.

Greutatea cea mai mare intru manauarea justitiei disciplinarie o intempinau forurile nóstre in imprejurarea ca in putiene cause de acésta natura era investigatiunea perfecta.

De aci urmă apoi, ca trebuia sè-se ordoneze intregiri preste intregiri, prin ce se traganau de multe ori causele cu anii. Nu se eshauriau la cercetare causele din tóte punctele de vedere, nu se ascultau martorii din tóte punctele de vedere, si se intemplá cá se fia admisi la juramentu martori, cari nu potu fi admisi si vicevers'a. Se potea intemplá apoi, cá seau inculpatului, seau aretatoriulu se i-se dea in cercetare o ingerintia pré mare. Prin §§-ii 18—26 se preciséza form'a sub care are a-se indeplini cercetarea. Potu se fia si aici unele lacune, dar dispositiunile, induse in lege in acésta privintia, le credem de

ajunsu, pentrucá pre bas'a si dupa modulu acestor'a practic'a judecatorésca se póta suplíní aceea, ce póte ca va fi perdutu din vedere legiuitoriulu.

Pertractarea causelor disciplinare conform §-lui 30 din acestu regulamentu este de doue feliiuri: scripturistica si verbala. Si dupa stadiulu de astadi alu jurisprudentiei nu incupe nici cea mai mica indoiéla, bine a facutu legiuitoriulu, ca a introdusu si pertractarea verbala. Pertractarea verbala are o insemnata preferintia facia de pertractarea scripturistica prin aceea, ca pre de o parte caus'a se póte resolví mai grabnicu, ér pre de alt'a judecatoriulu se convinge imediatu de starea causei, ér acésta convingere imediata este o garantia mai multu in ceeace privesce resolvirea drépta a causei. Nu este inse nici decát precisatu prin acestu regulamentu, ca in ce feliu de cause are sè-se aplice pertractarea scripturistica, si in cari sè-se aplice pertractarea verbala, ci alegerea modulu de pertractare remane la dispusetiunea forului, ér dupa tenórea §-lui 34 s'ar pareca ca pertractarea verbala are sè-se aplice numai in cause disciplinarie mai mici. Acésta imprejurare invólva in sene unu feliu de lacuna. In considerarea inse ca procedur'a verbala pana acum nu a fost usuata la noi, sperám, ca legiuitoriulu a voitu cá mai antaiu sè-se puna in practica si apoi pre bas'a rezultatelor practice se aiba unu punctu de manecare — spre a-se pronunsiá apoi mai tardiu in modu definitivu.

O alta greutate, pre carea o intempinau forurile nóstre pana acum la aducerea sententieru in causele disciplinarie erá cualificarea faptulu. Regulamentulu de facia satisfice incátva si acestei imprejurári, enumerandu in §-lu 2 deliectele, cari potu servi de substratu pentru ordinarea cercetării disciplinarie. Aceste deliecte sunt inse specificate numai nominalu. Nu este adeca normatu prin lege, in care casu se face cinev'a vinovatu de cutare delictu specificatu numai nominalu in lege, si astfeliu practicei judecatorésca i-s'a lasatu si in punctulu acest'a, dupa credinti'a nóstra, unu terenu pré mare. Nu dicem ca nu póte se fia bine astfeliu, dar intre imprejurările vietii nóstre, cand amesteculu lumii si respectíve alu opiniunei publice este atât de mare cá la noi, este bine, cá judecatoriulu se aiba dispositiuni legale cât mai precise, spre a fi crutiatu de multele atacuri, la cari póte se fia espusu pre dreptu si pre nedreptu.

Adeverulu este, ca a espune care faptu anume constitue delictulu cutare, apartiene partii materiale a dreptulu si nu procedurii; dar cand partea materiala nu este codificata, se potea, credem noi, fórte bine, ca deliectele enumerate sè-se fia si cualificatu, respectíve sè se fia adaosu si faptele, pre cari le cugeta legiuitoriulu. Si acést'a erá de trebuintia din doue punde de vedere, mai antaiu cá judecatoriulu se nu póta gresí, ér alu doilea, cá se nu póta fi espusu la diferite imputári atunci, cand si-face detorinti'a cu conscientiositate.

Reasumandu cele dise pana aci facia de acestu regulamentu, convingerea nóstra este, ca pusu bine in aplicare, pre de o parte va scuti forurile disciplinare ale nóstre de multe greutáti si imputári drepte si nedrepte, la cari erau espuse pana acum, ér pre de alta parte prin punerea lui in aplicare se va poté aduná materialulu trebuintiosu pentru cá mai tardiu se-se póta aduce o lege mai perfecta si in deplina conformitate cu essigentiile vietii practice.

* * *

De incheiare ne sentim detori a mai aminti numai inca unu singuru lucru, si anume :

Sententiile disciplinare sunt unu feliu de „malum necessarium“ pentru orice societate. Si cu cât ele sunt mai rari in sinulu unei corporatiuni, cu atât corporatiunea respectiva se gasesce in mai bune conditiuni de desvoltare ; ér forulu disciplinariu celu mai bunu pentru oricare officiantu este crescerea si inim'a lui.

Amintim astadi aici acestu foru, si dicem, ca bine va fi, cá acestu foru se-ne vorbésca dilnicu si cât mai multu in tóte agendele nóstre, si se dea Ddiu, cá forurile nóstre disciplinare se nu aiba, sean daca nu se póte altcum, se aiba cât mai putiena o-casiune de a pune in aplicare dispusetiunile regulamentulu de facia.

Unu nou factoru de cultura in Arad.

Dela anulu 1812, anulu infientiárii preparandiei romane din Arad si mai cu seama dela anulu 1849 incóce s'a facutu multu, s'a facutu adeca totu ceeace dupa imprejurári cu potintia a fost a-se face in aceste párti pentru cultivarea poporului nostru. Si pottem constatá cu unu feliu de mandria, ca nicairi astadi nu se gasescu in sinulu poporului romanescu atáti'a sciutori de carte in poporu, precum se gasescu in partile, cari apartienu celoru doue diecese : a Aradului si a Caransebesiului, respective in pártile, pana unde au potutu strebate radiele de lumina ale vechiei preparandii romane de aici.

O scadere si unu mare defectu in mersulu nostru culturalu a fost inse, ca mai totu ceeace s'a facutu pana acum pre acestu terenu, s'a estinsu numai asupra unei jumetáti a natiunei, s'a marginitu adeca mai multu numai la crescerea barbatiloru ; ér femeia romana, acelu factoru insemnatu in istoria trecutului nostru a remasu lipsita de scóle si asia dicend avisata numai la frumósele ei calitáti inascute si la traditiunile religióse si nationale, aflatórie in depositulu celu mare de inteligentia alu poporului nostru, in filosofia practica a poporului romanu.

A fost de sigur o mare nedreptate acést'a, dar unu feliu de nedreptate, carea mai pre urma nu apésa asupra nimenui, sean cum am dice o nedreptate scusabila.

Crescerea femeii se póte face decát numai prin femeia.

Si femeia romana a sciutu si in punctulu acést'a a fi la inaltimea missiunei, a sciutu a-si face detorintia. Indata dupace s'a mai inseninatu ceriulu, si s'a limpeditu de greii nori ai trecutului, femeile romane au inceputu a-se intruni in reuniuni, si a ingrijí, cá se faca pre cale sociala aceea ce nu s'a potutu face prin factorii, meniti a ingrijí de cultura si invetiatur'a neamului nostru.

Prim'a reuniune de soiulu acést'a s'a formatu in Brasiovu nu multu dupa ridicarea gimnasiului de acolo ; ér esemplulu Brasioveneloru a fost apoi urmatu in tóte pártile, locuite de romani, asia incát astadi avem multe asemenea reuniuni, ér in Sibiiu avem o scóla de fetitie, ce corespunde din tóte punctele de vedere frumosului scopu, pentru carele s'a infientiatu.

Intre astfelu de imprejurári, este pré naturalu, ca Aradulu inca a fost chiamatu de glasulu timpului a-si face detorintia. Si damele romane de aici s'au intrunitu intr'o reuniune pentru crescerea femeii romane. —

Acésta reuniune este astadi infientiata, dupace statutele ei au obtienutu clausul'a de aprobare din partea inaltului guvern alu tierii, si in urmare prin iniciativ'a dameloru romane s'a creatu unu nou factoru de cultura in Arad, unu factoru a carui esistencia, si viétia este acum de multu reclamata de trebuintiele timpului.

S'a formatu cam tardiu acésta reuniune, si formarea ei a intempinat unele greutáti. Multa vorba si multa discussiune s'a facutu, pana cand s'a compusu, si s'a votatu statutele acestei reuniuni. Dar cand rezultatulu este bunu, atunci munc'a multa este de sigur resplatita intru prisosintia. Si acést'a este dupa noi casulu in ceeace privesce aceste statute, dupace ele contienu precautiuni, cari puse in practica ne vor face mari servitie.

Reuniunea femeiloru romane din Arad prin statutele ei are dupa noi unu feliu de preferintia facia de statutele altoru corporatiuni de acestu soi.

Acésta reuniune este o persóna juridica, recunoscuta de statu, dar in acelasi tiempu este intrata prin statutele ei in cadrulu organismulu bisericeii nóstre, si facia de administratiunea bisericeii ocupa in organismulu acestei'a unu locu si o positiune, pre carea dupa statutulu organicu o ocupa comunele bisericesci.

Care va se dica reuniunea femeiloru romane din Arad este o corporatiune cu menitiunea de a sustiené o scóla confessionala, si intru sustienerea acestei'a, intru aplicarea profesoriloru, in ceeace privesce inspebtiunea scolaria se bucura de aceleasi drepturi si prerogative, pre cari le au corporatiunile bisericesci.

Doue avantagie potu se isvorésca, si voru isvorí de sigur din acésta imprejurare pentru reuniune, si amendoue de mare importantia pentru ajungerea scopulu si anume :

1. reuniunea intrandu in organismulu bisericeii face parte din unu organismu, alu carui scopu supremu

fiend crescerea, neaperatu vá aflá in biserica unu mare sprijinu intru realisarea acestui scopu. Biseric'a din intréga dieces'a este oresicum angagiata cá dupa puteri se sprijinésca reuniunea si in cadrulu legii se lucre la crescerea femeii romane.

2. Intrandu reuniunea in cadrulu organismului bisericeii se pune sub scutul legii nóstre fundamentale, si cá atare are in acésta lege unu scutu puternicu, carele o va scuti de multele fluctuatiuni, la cari de altcum ar fi potutu se fia espusa. Caracteristic'a bisericeii si in ceeace privesce legislatiunea, si in ceeace privesce administratiunea, este : ca biseric'a, legata fiend in ceeace privesce tóte agendele sale de principiele cele vecinice ale evangheliei, representa unu feliu de stabilitate, unu feliu de mersu progressivu atât in mersulu ei culturalu, cât si preste totu intru a face binele.

De aceea, bine au facutu damele romane din Arad, cand prin statute au adusu in legatura activitatea reuniunei cu biseric'a, carea urmarindu in ale crescerei acelasi scopu, de sigur va face totu ceeace va fi posibilu pentru a-se poté realisé mai cu inlesnire acésta marétia tienta.

Bas'a, pre care si-incepe activitatea reuniunea, fiend buna, avem tóta speranti'a, ca prin o buna ingrijire, prin o conlucrare armonica intru realisarea scopului acésta reuniune va deveni unu puternicu factoru intru promovarea cauzei celei mari a cresterii neamului romanescu din aceste párti.

Infientiarea unui institutu de creditu si economii in Aradu.

O tendentia a timpului nostru este, cá ómenii sè se asocieze precum pre alte terene, asia si pre terenulu economicu. Se invetiám adeca a crutiá crucerii adunati cu crunta sudóre, se formám din trensii capitale, cá se-ne putem ajutá pre noi, si se putem inaintá mai cu succesu si scopurile comune. Spre scopulu acest'a au intratu si romanii din mai multe párti in o activitate mai intensiva pre terenulu economicu. Au infientiatu mai multe institute de bani, si lucrurile au luat unu bunu inceputu, institutele existente de acésta natura progresóza.

Totu spre scopulu acest'a s'a intrunitu si aici in Arad o conferintia in diu'a de 6. Noemvre cal. nou anulu curentu, si a decisu infientiarea unui institutu de creditu si economii in Arad cu unu capitalu de 100,000 fl. impartitu in o miia de actiuni de câte un'a suta florini. Pentru realisarea scopului s'a alesu apoi o comisiune, carea se faca pregatirile, ér in insasi conferinti'a s'a facutu o subscriere de proba, alu carui resultatu a fost, ca s'au scrisu cam trei sute de actiuni representandu, o valóre de 30,000 fl.

Infientiarea unui astfelu de institutu este fara indoiéla unu lucru fórté placutu si popularu, este

unu feliu de trebuintia a timpului, cá se intrám in lupta pre terenulu economicu ; dar chiar pentruca intrám cá incepatori pre acestu terenu, si avem a tiené lupt'a cu ómeni, cari au imbetranitu pre terenulu activitáti in acésta directiune ; si unu institutu nou are a tiené concurenti'a cu institute betrane si cu capitale insemnate, — de lipsa este, cá ómenii incredintiati cu pregatirile pentru infientiarea acestui institutu se-lu ingradésca cât mai bine cu tóte precautiunile possibile, cá elu se póta inflori cât mai repede.

Am disu in tóte cele ce s'au facutu, ca la noi tóte succedu, si potu se succéda, cand aflám chei'a, cu carea se potém deschide inimile ómeniloru, chiamati a lucrá la realisarea cutarui scopu. Toti ne insufletimu iute pentru tóte, si cand faptele nu remanu mai pre josu, de cum ne-a fost, si ne este insufletirea, atunci neaperatu lucrurile mergu bine inainte.

Idei'a este din cele mai frumoése, si pentruca faptu sè-se faca acésta ideia, si pentruca institutul infientiandu se póta progresá cât mai repede si cu pasi cât mai siguri, detorintia avem, si acésta detorintia cade acum la inceputu in sarcin'a comisiunei amintite maisus, — cá se nu lasám din vedere nici un'a din precautiunile necesarie.

Salutandu deci ideia dorimu, cá cuventulu trupu sè se faca, se-sè pota infientiá acestu institutu pre base solide, pentruca vecinicu se traiésca, si se inflorésca !

Santirea catedralei dela Curtea de Argesiu.

Cu privire la ceremoniele, executate cu ocaziunea santirei catedralei dela Curtea de Argesiu mai reproducem dupa „Monitoriulu oficialu“ urmatórele :

Solemnitatea pregatitóre a sfintirei catedralei.

La ór'a 3 p. m. P. S. S. Episcopulu de Argesiu Ghenadie, impreuna cu S. S. LL. archiereii Silvestru Pitisteanu, Calistratu Orleanu, Ghenadie Enaceanu si Partenie Clinceanu, imbracati cu mantiele si omofórele, cu SS. LL. archimandritii Hariton, vicar'ulu Episcopiei Noului-Severin, Erofteiu, fostu archimandritu de scaunu alu Episcopiei de Argesiu, Ioilu, staretiulu manastirei Cernic'a, Procopie staretiulu manastirei Caldarusiani, cu 12 diaconi si mai multi preoti, toti imbracati in nouele vestminte, au pornitu dela palatulu episcopalu in cantarea seminaristiloru si sunetulu clopoteloru, ducendu-se de P. S. Episcopulu sf. discosu cu sf. móste, pregatitóre pentru ternosirea Catedralei. Acésta procesiune a fost urmata de unu numerosu publicu si cler. Ajungendu procesiunea in biseric'a Catedrala, sf. móste au fost depuse de P. S. S. in sf. altaru si pe data s'a inceputu slujb'a vecerniei de S. S. archimandritulu Haritonu.

Sosirea suveraniloru la catedrala.

Pe cand se oficiá vecerni'a, se audi semnalulu sosirei MM. LL. Regelui si Reginei.

La pórta catedralei MM. LL. fura intempinate de dlu Sturdza, ministrulu instructiunei publice, si alu culteloru, si de toti ceialalti ministrii, de corpulu diplomaticu, de dlu generalu G. Angelescu, comandantulu corpului I de armata, generalu Vladescu, comandantulu divisiei diu Pitesci, de dd. Lecomte de Nouy si Gabrielescu, arhitectii insarcinati, cu restaurarea catedralei, de cas'a civila si militara a MM. LL., si alte notabilitati precum si de fórte numerósa populatiune.

La intrarea in catedrala, MM. LL. fura intimpinate de P. S. S. Episcopulu de Argesiu, imbracatu in nouele si lucsósele sf. odajdii cu crucea si sf. evangeliu in mâna, insotitu de toti inaltii prelati: de I. P. S. S. Metropolitulu Moldovei si Suceavei si de PP. SS. LL. Episcopii Dunarei de josu si Buzeului.

Dupa ce MM. LL. Regele si Regin'a au sarutatu sf. evangeliu si crucea, au intratu cu totli in biserică, in cantarea imnului de corulu vocalu alu Domnitiei Balasia, sub directiunea dlui C. Barcanescu, si unde M. S. Regele a luat locu in dreapt'a pe tronulu regal, M. S. Regin'a la steng'a de asemenea in tronulu regal, ér P. S. S. Episcopulu Ghenadie cu SS. LL. arhieriei si intregulu cleru au remasu in mijloculu bisericeii, intonandu cantarea „Lumina lina.“ Apoi P. S. S. a sfințitu liti'a (artosele) si intrandu cu ceriulu in altaru s'a desbracatu, urmandu-se apoi terminarea vecerniei de catra S. S. archimandritulu Haritonu, vicarul Episcopiei Noului-Severinu, la care a asistatu si MM. LL.

Dupa terminarea acestui serviciu divin. MM. LL., dupa ce a admiratu atât pe dinauntru cât si pe din afara acestu splendidu monumentu, care ne reamintesece art'a nóstra din vechime, a plecatu indreptându-se spre casele dlui primaru Sterescu, unde se pregatise resiedinti'a regala, conduse pana la pórta catedralei de intregulu cleru innaltu si de multime.

Sosirea si plecarea MM. LL. a fostu salutata si de urarile eleviloru seminariului de Argesiu, cari împreuna cu preotulu Draganescu, rectorulu seminariului, si profesorii respectivi erau insirati dela pórta pana la intrarea in biserică.

MM. LL. Regele si Regin'a fura intimpinate la resiedinti'a regala de dn'a D. Sterescu, soti'a primariului, care oferí unu prea frumosu buchetu M. S. Reginei si de tóte notabilitatile din localitate si din Bucuresci.

O companie din reg. 4 de dorobanti, sub comand'a dlui capitanu Budisteanu, formá garda de onóre. —

Dupa presentari urmà unu prândiu, la care a fost invitati dd. ministri ai tieiei, corpul diplomaticu, inaltulu cleru neoficiantu, P. S. S. Episcopulu de Argesiu Ghenadie, dd. C. Schin'a si G. Filitis, dlu, Lecomte de Nouy, dnele Radu Mihai si Ferikidi, dlu si dn'a D. Sterescu, peste totu 34 persóne.

Dupa prândiu avu locu o retragere militara cu tortie si doue musici, care fu urmata de o alta manifestatie populara asemenea cu tortie aprinse.

Manifestantii, fórte numerosi, in cea mai mare parte sateni din localitate si din comunele cele mai departate, se oprira in fati'a palatului, aclamându de repetite ori pe Suverani, cari se aretara de mai multe ori la feréstra, multiamindu poporului.

M. S. regin'a precum si tóte dómnele notabile din localitate si din Bucuresci, purtau costumuri nationale.

La 10 óre MM. LL. Regele si Regin'a se retrasera in apartamentele lor, ér orasiulu reintra in obicinuit'a-i linisce.

Privegherea dela catedrala.

Totu Sambata sér'a la 9¹/₂ óre, tóte clopotele catedralei fura puse in misicare pentru a vesti privegherea, care a fost inceputa si oficiata pana la sfersitu de S. S. Archimandritulu Haritonu. Dlu D. Sturdza, ministrulu culteloru, P. S. S. Episcopulu Ghenadie, unu numerosu cleru a asistatu pana la sfersitu la acésta slujba, ce a tienutu pana la 12 óre din nópte. Biserica era splendidu luminata si plina de o multime numerósa.

In timpul acestei slujbe, se ferbea in curtea catedralei aromatele preparátore pentru tarnosire.

Aceste aromate se compunu din smirna, tamâie, untu de lemn, aloe si alte aromate.

Diu'a de Dumineca.

Dumineca desu de diminétia, intregulu orasiu fu din nou in picióre. Multimea se adunà in fati'a palatului, aclamându pe suverani si aseptându momentulu pornirei MM. LL. la catedrala pentru a asistá la sfințirea ei.

La ór'a 8 s'a datu prin clopote semnalulu deschiderei bisericeii.

In spatiós'a curte a catedralei deja plina de multime, care acoperise tóta câmpi'a din giurulu gradinei, se aflau insirate doue batalióne de dorobanti; ér afara din curte bateri'a de artilerie Pitesci, sub comanda dlui capitanu Contantinescu.

Grilagiulu, care inconjóra curtea, erá impodobitu cu drapele tricolore, ér la intrarea principala era ridicatu unu prea frumosu arcu de triumfu.

Mai inainte de sosirea MM. LL. regelui si reginei, s'a facutu in cuvucionulu din fati'a bisericeii de catra S. S. archimandritulu Haritonu, vicariulu Episcopiei Râmnicului si Noului-Severinu, santirea apeii.

Dupa acésta ceremonie, salve de tunuri anuntiară sosirea Suveraniloru.

Dela pórta pana la usi'a bisericeii unu frumosu covoru era ascernutu pe jos, ér pe o parte si pe alt'a erau insirati preoti imbracati in sf. odajdii.

La 9 óre sosira Suveranii in trasur'a de gala a Curtiei regale, trasa de 4 cai si escortata de dlu prefectu de Argesiu si de unu escadronu de calarasi.

MM. LL. Regele si Regin'a fura intimpinati la pòrt'a bisericeii de dlu Dimitrie Sturdza, ministrulu culteloru, insotitu de secretariulu seu generalu dlu Sp. Haretu si de dd. Lecomte de Nouy si Gabrielescu, architectii insarcinati cu restaurarea catedralei, de dlu generalu Al. Angheliescu, ministrulu de resbelu, de dd. generali G. Angheliescu si M. Vladescu, de dlu colonelul Gorjanu, comandantulu trupeloru de parada, si de o multime numeròsa.

MM. LL. intrara in curtea catedralei in sunelele clopoteloru, ale musiceloru si ale urariloru multimei ridicade la cea mai de susu nota a entusiasmulu.

La scara Suveranii fura intimpinati de dnii ministrii Statescu, Radu Mihai, Ferikidi, Stojolan si C. Nacu, EE. LL. dnii Coutouly, Busch, Tornieli, Horicks, ministri plenipotentiaru ai Franciei, Germaniei, Italiei si Belgiei, dlu Egeregg, insarcinatulu de afaceri alu Austro-Ungariei, de dnii C. Schina, G. Filitis, presedintele si procurorulu generalu alu innaltei Curti de casatie, de dlu T. Maiorescu fostu ministru, de dnii S. Populeanu, procurorulu generalu la Curtea de apelu din Bucuresei, Gr. Tocilescu, D. Simulescu, prefectulu judetului Vâlcea, N. Constantinescu, primariulu orasiului Pitesei, Al. Budisteanu, etc. de mai multe dómne, printre cari am observatu pre dómn'a Coutouly, purtandu unu prea frumosu costumu nationalu, dn'a Radu Mihaiu cu drele, dnele Nacu, Ferikide, Populeanu, Maiorescu, Racovitia, D. Sterescu, Gorjan, etc.; ér la usi'a bisericeii MM. LL. fura intimpinate de P. S. S. Episcopulu Ghenadie cu crucea si sf. Evanghelie incunjuratu de I. P. S. S. Metropolitulu Moldovei, PP. SS. LL. Episcopii Dunarei de Josu si Buzeului, de P. S. S. Vicariulu sf. Metropoliei Ungaro-Valahiei, loctiitoriulu de Metropolitu Primatu si de unu numerosu cleru.

Dupa ce MM. LL. sarutara crucea si sf. evanghelie, Suveranii insotiti de P. S. S. Episcopulu de Argesiu si urmati de cleru si de persónele presente, intrara in bisericu in cântarile corului. M. S. Regele fu luatu la bratiu de P. S. S. Episcopulu de Argesiu si condusu la tronulu regalul, asediatu la drépt'a, ér M. S. Regin'a fu condusa la bratiu la tronulu din sténg'a de I. P. S. S. Metropolitulu Moldovei. Dupa aceea P. S. S. Episcopulu Ghenadie cu clerulu, intrându in sf. altariu, a ocolitu sf. pristolu cantand „Isa-i'a dantuesce;“ apoi P. S. S. cu MM. LL. Regele si Regin'a, clerulu, persónele oficiale si publiculu esira afara, unde sub cuvencionulu bisericeii se incepù sfin-tirea bisericeii, mai antaiu prin cetirea apostolului si evangheliei; in tot timpulu acest'a Suveranii, clerulu, armat'a si intregulu poporu statea in genunchi. Erá cev'a fórte impunatoriui. Dupa terminarea acestei rugaciuni toti se sculara si se facù prim'a ocolire a bisericeii, in timpulu carei'a S. S. archimandritulu Haritonu stropiá cu aiasma poporulu si armat'a. Acésta ocolire s'a facutu de trei ori si la fie-care rugaciune innaltiatu Celui de susu innaintea bisericeii, MM. LL.

Regele si Regin'a cu clerulu si totu poporulu statea in genunchi.

Dupa a trei'a ocolire P. S. S. Episcopulu de Argesiu cu Suveranii si intregulu cleru si poporu a urcatu treptele bisericeii, ale carei usi erau inchise de S. S. archimandritulu Hariton, care, insotitu de doi diaconi cu chivotele in mâni, intrase de mai innainte in bisericu.

Suveranii si P. S. S. Episcopulu, ajungendu la usi'a bisericeii, s'au rostitu urmatórele de P. S. S. Episcopulu :

— Ridicati boeri portile vóstre si veti ridicá portile cele vecinice si va intrá imperatulu marirei.

P. S. S. archimandritulu Hariton a intrebatu :

— Cine este acest'a imperatulu marirei?

P. S. S. Episcopulu respunse :

— Domnulu celu mare si puternicu, Domnulu celu tare in resboiu, acest'a este imperatulu marirei.

Acést'a s'arepetatu de trei ori si usile bisericeii s'au deschisu si au intratu Suveranii, P. S. S. Episcopulu, clerulu si poporulu, indreptându-se spre altariu, unde s'a inceputu asiediarea sf. móste sub piatr'a sf. pristolu; ér intr'unu tub de metalu masivu, M. S. Regin'a a pusu hrisovulu reconstruirei manastirei semnatu de MM. LL. Regele si Regin'a, de P. S. S. Episcopulu de Argesiu Ghenadie si de dlu Sturdz'a, ministru culteloru. Acestu tub a fost asediatu tot sub piatr'a sf. pristolu, unde s'a turnatu peste elu din aromatele de târnoseala si s'a acoperitu cu o placa de metalu, In urma s'a inceputu spalarea pietrei sf. pristolu cu apa si sapunu de catra insusi MM. LL. Regele si Regin'a, cari au fost incinsi cu câte unu siurtiu albu de atlasu, de P. S. S. Episcopulu de Argesiu, care s'a imbracatu cu o camasie de atlasu samanie, I. de P. SS. Metropolitulu, de PP. SS. episcopii Dunarei de Josu si Buzeu, de cei 4 archierei, cari au oficiatu sf. liturghie impreuna cu P. S. S. Episcopulu de Argesiu, si de celalaltu cleru; la acésta spalare au luat parte si dlu ministru alu culteloru. Totu aceste persóne au stersu cu buretele ap'a aromata. Dupa spalare si stergere, P. S. S. Episcopulu de Argesiu a asediatu pe cei 4 Evangelisti la cele 4 coltiuri ale pietrei sf. pristolu, apoi a insemnatu cu sf. miru in semnulu crucei sf. pristolu si s'a acoperitu piatr'a sf. pristolu cu panza de in si cu póle de stofa facuta anume pentru acésta ocaziune.

(Va urmá.)

Observári si invetiatura din o alegere.

Dela marginea diecesei in Octomvre 1886.

Domnule redactoru ! Dupa cele ce vedu, si cutescu prin jurnale, la noi, asia mi-se pare mie, a devenitu o adeverata nefericire acea fatala imprejurare, ca certele si neintielegerile, ce din nenorocire esista

intre ómenii nostri din comune se resbuna totu asupra bisericeii si a natiuneii. Se certa, seau celu putiennu nu se intielege intr'o comuna notariulu cu preotulu, seau preotulu cu invetiatoriulu, seau dora preotii intre sene, nu se póte, ca acést'a se nu se semta la cea mai de aprópe intrunire a comitetului, seau a sinodului parochialu. Bagu seam'a ar fi dora si peccatu, si la noi chiar mirare, daca dora nu s'ar intempla astfelu. Apoi ast'a ar mai fi cum ar mai fi, dar la noi mai este unu reu dupa credint'i'a mea si mai mare. Se intempla adeca prin multe locuri, si pre aici pre la noi poteca desu, ca cutare domnu dela orasiu se-si cascige, sciú si eu cum, inaintea vre unui satu cât'o trecere, seau cum o dicu domnii popularitate, si este de doritu, ba fórte de doritu este, că domnii nostri dela orasie se aiba cât mai multa trecere. Noi cei dela sate am crescutu pre domnii dela orasie, cum i-am potutu, cu prescuri, seau cu malaiu, unii sunt prunci de preoti, altii de paueri, si mai pre urma din opinca sunt toti. Si din opinca ajungendu densii la tile negri, bine si de doritu ar fi, că se ne povetuiesca pre noi cei dela sate, cari i-am crescutu cu atâtea greutati.

Si sunt intre densii multi, cari ne povetiuiescu, dar sunt unii, si inca poteca din cei mai sufulcati si mai ridicati, cari mai gandescu si altcum. Voiescu adeca unii dintre densii se-si faca, si se-si ridice pre ómenii loru, nu pentruca acesti ómeni se faca bine poporului, ci pentruca se-i sprijinesca pre patronii loru din orasie, se-le faca din cand in cand câte unu servitiu, mai micu, seau mai mare, si se aiba, cand au densii trebuintia câte unu om in satu, carele se serie si vorbésca si pre cari apoi se-i laude, si se-ii apere domnii dela orasie la tóte ocasiunile. Astorfeliu de ómeni le este iertatu se-le faca tóte. Ii-lauda domnii, sunt buni si vrednici, si potu vorbi, si potu face in satu tóte. Se nu cuteze cinev'a dintre noi cei dela sate se-ii mai infraneze, ca saru asupra capului loru domnii dela orasie, ca sunt nedreptatiti si impilati, de se ferésca Dumndieú.

Se-me credi, dle redactoru, ca nu ti-le scriu a-cestea din poveste, ci ti-le scriu amaritu in sufletulu meu de cele ce vedu, ca se petrecu. Le scriu, că se-le intielegem, si se-le scim cu totii, ca se-ne indreptam, pentruca nu este bine asia, cu atât mai vertos, cu cât astfelu de lucruri se vedu, si se vadescu mai cu seama in alegeri, unde ar trebui, ca poporulu se fia lasatu in pace, si se nu fia conturbatu de nimenea cu candidati chiamati si nechiamati.

Mai dilele trecute s'a intemplatu intr'unu satu din partile nóstre o alegere. Nu voiescu nici a numi ca de ce a fost acésta alegere, pentruca nu voiescu se atingu pre nimenea, si voiescu se fiu departe de a-atinge vre o persóna.

Erau trei candidati pentru postululu, ce trebuia deplinitu prin alegere. Doi dintre densii aveau cualificatiunea ceruta, ér alu treilea nu o avea. Aeva inse

acést'a din urma altcev'a bunu, si anume era prietenu cu unii domni dela orasiu, ér domnii sciú multe, si deci se porni in satu unu feliu de agitatiune in favorulu candidatulu dniloru, — si s'a scrisă, si s'a telegrafatu insus si injos dupa cualificatiune.

Cualificatiunea inse n'a venitu, pentruca cualificatiunea nu o da nime, ci trebe se si-o cascige omulu, carele voiesce se-o aiba, pre calea s'a, prin scóla si prin invetiatura.

A venitu diu'a de alegere, si patronii remasera buzati. Alegerea avea se-se intemple numai intre doi candidati, cari dupa cualificatiune meritau postululu in adeveru. Nenocirea era inse, ca numai unulu potea se fia alesu. Unulu dintre densii era mai bine cunoscutu poporului, si poporulu nostru, ori cum i-ar dice un'a, seau alt'a cinev'a, tiene multu la vorb'a lui vechia: „pasce loculu, pre carele lu-cunosci. A votatu poporulu dupa cunoscint'i'a lui, dar că cele mai dinainte umblete si scrisori se nu fia zadarnice, unu domnu din satu, neamu in principie cu altii din orasiu voia se nu lase, ca lucrulu se-se intemple dupa voi'a poporului, si mai la fiacare votantu se uită crucisiu si curmedisiu, i-mai facea câte o amenintiare, ca daca n'a facutu dupa voi'a lui, celu putien se nu faca, si se nu voteze dupa voi'a s'a.

Poporulu inse mai intregu n'a voitu se scie nimicu din tóte a-cestea, a votatu, cum i-a poruncitu lui gandulu si inim'a, si candidatulu poporului a reusitu alesu.

Bine a facutu poporulu fara indoila, ca a facutu asia. Si-a facutu elu voi'a, si pre langa acést'a a datu o buna lectiune si celor'a, cari la astfelu de ocasiuni voiescu se pescuiesca in turbure.

Óre invetia-vor din acestu casu si din altele multe ceice au trebuintia de invetiatura?

Vom vede. Lectiunea acést'a, asia credu eu inse, ca este buna, si va prinde bine, ér de nu, de siguru, ca cei ce au trebuintia „mai mari de cât acést'a voru vede!“

Pana atunci inse eu me semtu detoriu a adaoge aici, ca nu este nici bine, nici consultu se-ne amestecăm unii in drepturile altor'a, ér daca ne amestecăm, se cautam, se indreptam, ér nu se incurcam.

Unu sateanu.

D i v e r s e .

* *O fapta crestineasca* demna de imitatu a implinitu evlavis'a nóstra poporeana veduv'a An'a Datu din Cornitielu, protopopiatulu Pestesiu, carea, petrunsa de adeverata amore crestineasca, n'a pregetatu a procura — la indemnulu subscrisului — si a dona pe sem'a santei nóstre biserice unu frumosu rendu de ornate (odajdii) bisericesci in pretiu de 65 fl. v. a. din poterile sale materiale, cu care a binecuvanto bunulu Dumndieú.

Pentru acestu frumosu daru de infrumsetiare a s. case a lui Dumndieú, vinu in numele comitetulu parochi-

alu si a intregului poporu dreptcredintiosu din parochi'a Cornitiei, a aduce evlaviósei veduve donatóre An'a Datu multiemit'a nóstra publica, rogandu pe Atotpotintele se-i lungésca firulu vietii in deplina sanetate, ca si de aci nainte impreuna si cu alti imitatori, se ne póta intinde ajutoriulu seu intru acoperirea multeloru neajunsuri din comun'a nóstra bisericésca. — Datu in Cornitiei in Octomvre 1886. *Alessandru Popescu, m. p.* preotu gr. or.

* „*Crisian'a*“ este titlulu compositiunei Domnului Ioan Vidu, profesor de musica la institutul nostru pedagogico-teologicu, ce de curendu va aparé in editiunea librariului Mauritiu Klein iun. din Aradu. Critic'a nóstra va urmá, dupace compositiunea din cestiune va vedé lumin'a. De astadata constatám cu placere numai faptulu, recomandandu in atentiunea binevoitóre a on. nostru publicu pe tinerulu compositoru, cu aát mai vertosu, cá acést'a i-este prim'a compositiune originala, despre care se pronuncia destulu de magulitoriu unii dintre autoritatile nóstre de musica, cu tóte cá D-S'a nu are studii academice.

**Invitare la abonamentu.* Dlu Iuliu Vuiu, invetiatoriu in Banat-Comlosiu prin o epistola, ce ne adreséza, ne aréta, ca in curendu va pune sub tipariu unu opu lucratu de Ds'a, intitulatu: „Fragmente din istori'a pedagogiului confessionala gr. or. romanu din Arad.“ Opsiorulu acest'a va fi insotitu de portretele fericitiloru profesori: Cichindealu, Log'a, Gavr'a si Petroviciu, si va constá cam 50 cruceri. Autoriulu spre a-se poté orientá asupra numerului esemplarieloru róga pre toti acei domni, cari ar dori se aiba acestu opsioru se binevoiéscá a-lu incunoscentiá. Atragem si noi din parte-ne atentiunea onoratiului publicu asupra acestui opsioru!

Concursu.

Din lips'a de recurenti si a publicarii defectuose a concursului, se escrie de nou concursu pentru indeplinirea statiunei invetiatoresci dela scól'a a dóua paralela din **San-Mihaiulu romanu**, cerculu inspectoralu a Timisiorii cu terminu pe 30. Noemvre a. c. st. v., cand va fi si alegerea.

Emoluminte sunt:

1) Cortelu liberu cu $\frac{1}{2}$ gradina intravilanu, 2) in bani 150 fl. v. a. 3) pentru conferintie 10 fl. 4) pentru piasialu de scrisu 6 fl. 5) 40 meti de grâu, 6) 32 meti cubici de lemne din cari este a se incaldi si scól'a, 7) unu estravilanu de 300° si dóue jughere pamentu aratoriu clas'a I.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au se-si trimita recursele ajustate conform prescrieloru statutului org. si art. de lege XVIII, §. 6 din 1879, adresate comitetului parochialu parintelui Atanasiu Mercea in Parác, — Temes-megye — pana in presér'a alegerii, si sè se presinte intr'o Dumineca ori serbatóre spre a-si arétá desteritatea in cantarile bisericesci si tipicu.

San-Mihaiulu romanu, la 26. Octomvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: ATANASIU MERCEA, m. p. preotu inspectoru scolariu.

—□—

Pre bas'a decisului consistorialu din 6/18. Octomvre a. c. Nr. 3492 se escrie concursu pre capelani'a temporalala pre langa veteranulu parochu Aureliu Popoviciu, din Chisiod'a, cu terminu pana in 23. Noemvre a. c. st. v. in carea di se va tineá si alegerea.

Emolumintele sunt: jumetate din tóte beneficiile parochiei, carea este de class'a II.

Competentii au a-si trimita recursele lor instruate conform statutului organicu si a Regulamentului pentru parochii, pana in 16/28. Noemvre a. c. adresate comitetulu parochialu, la adress'a: Reverendiss. Domnu Meletiu Dreghiciu Protopresviteru in Timisiór'a; avendu competentii a-se pune in contielegere cu concernintele parochu, si a-se presentá pana la terminulu sus numitu in s. bisericica din Chisiod'a, spre a-si arétá desteritatea in oratoria si ritualele bisericesci.

Chisiod'a 14. Octomvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: MELETIU DREGHICIU, m. p. prot. Timisiorii.

—□—

Se escrie pentru ocuparea postului de invetiatóre la scól'a gr. or. din opidulu **Siri'a (Világos)** cot. Aradului, cu terminu de alegere pe 23. Noemvre 1886.

Emoluminte:

- 1) Salariu anualu in bani gat'a 300 fl.,
- 2) Siepte orgii lemne, din cari se va incaldi si scól'a,
- 3) Cuartiru liberu cu gradina de legumi,
- 4) Pentru conferintia 10 fl.,
- 5) De scripturistica, curatitulu si incalditulu scólei se va ingrijí comun'a.

Preperandele absolute, respective Invetiátorele ce dorescu a ocupá acestu postu sunt avisate a-si suscerne petitiunile lor pana in 20. Noemvre 1886 subscrisului inspectoru per Gyrok in Ménes; dovedindu, ca sunt romane de religiunea gr. or. ca au prestatu esamenulu de calificatiune si celu de limb'a unгурésca, cu calculu bunu, ér déca au servitu dejá ca invetiátore atestatu de conduita.

Petentele sunt póttite a-se presentá in comuna in vre-o serbatóre séu Dumineca.

In contielegere cu: sinodulu parochialu.

Georgiu Popoviciu, m. p.
protopresv. inspectoru.

—□—

Nrii 471. prtp. 2847. Consist.

1886.

Publicatiune.

In virtutea §-lui 124 din „regulamentulu pentru procedur'a judecatorésca in cause matrimoniale“ se publica celoru interesati spre scire si acomodare, cá: sentinti'a scaunului protopresbiteralu alu Siriei adusa in procesulu matrimonialu edictalu a *Floarei Burza* maritata *Dragalina*, contra sociului ei pribegitu, *Constantinu Dragalina*, ambi din Pancot'a; prin carea se desface casatori'a dintre susnumitii casatoriti sub Nrii 415 Esib. 2847/III 217. 1886, si din partea Ven. Consistoriu gr. orientalu din Aradu s'a aprobatu.

Siri'a (Világos), la 15/27. Octomvre 1886.

Scaunulu Protopresviteralu gr. orientalu alu Siriei cá for de I. instantia in canse matrimoniale.

—□—